

FILMOTECA PER A LES ESCOLES

2023-2024

FilmoTeca
de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

FILMOTECA PER A LES ESCOLES

CICLE DE CINEMA, MEMÒRIA, PAU I DRETS HUMANS

DIA INTERNACIONAL DE LA PERSONA MIGRANT

Material didàctic de la sessió
Recomanada per a 3r i 4t d'ESO, Batx i CF

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

**memorial
democràtic**

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

Generalitat de Catalunya
**Departament
d'Educació**

Filmoteca per a les escoles està adreçat a centres educatius i té l'objectiu de fomentar l'interès d'infants i joves pel cinema, així com de formar els espectadors i espectadores del futur, tot posant en valor el nostre patrimoni cinematogràfic.

El cicle Cinema, memòria, pau i drets humans inclou projeccions i activitats pedagògiques associades als àmbits de memòria democràtica, pau i drets humans, i vinculades a un dia internacional relacionat amb aquestes temàtiques.

Aquest cicle està organitzat pels Serveis Educatius de la Filmoteca de Catalunya, el Departament d'Educació, la Direcció General de Memòria Democràtica i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.

Índex

5	Fitxes tècniques i sinopsis
6	Què treballem? Entitat convidada
7	Competències curriculars transversals
8	Representacions de les migracions
10	Reflexions del cinema contemporani
12	L'especificitat de les migracions femenines
14	Proposta d'activitats
17	Documentació relacionada
18	Glossari

Fitxes tècniques i sinopsis

La piel quemada (fragment)

Josep Maria Forn, Espanya, 1967. VE.

Història sobre la migració espanyola interna entre regions amb nivell de desenvolupament diferent. En un poble de la Costa Brava, als anys 60, un treballador d'obra comença la seva jornada laboral mentre en un poble andalús, la seva família emprèn el viatge per reunir-se amb ell.

Largo viaje hacia la ira (fragment)

Llorenç Soler, Espanya, 1969. VE.

Les migracions del camp a la ciutat provoquen situacions de desarrelament, pobresa, insalubritat... La inadequació dels barris, la situació laboral precària i la misèria s'uneixen per provocar aquest llarg viatge cap a la ira.

Memòria de la terra

Samira Badran, Espanya, 2017. VOS.

Palestina. Un cos queda atrapat en un punt de control; un mecanisme essencial de l'ocupació israeliana. El cos està travessat per la violència estructural i física, que és agressiva i arbitrària i impedeix i ataca la seva lliure circulació i existència.

Organizar lo (im)posible

Carme Gomila, Tonina Matamalas. Espanya, 2017. VE.

Las Kellys, associació autònoma de cambreres d'hotel organitzades en vuit grups per tot el país, lluiten per millorar les seves condicions laborals i la qualitat de vida.

Material didàctic elaborat per:

Què treballem?

- Representacions de les migracions
- Reflexions del cinema contemporani
- L'especificitat de les migracions femenines

Entitat convidada

CCAR - Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat

La Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat és una entitat sense ànim de lucre que té com a objectius la defensa del dret d'asil i els drets de les persones refugiades i immigrants. Des de la Comissió qüestionen la pretesa voluntarietat de les migracions i volen obrir un debat sobre les formes de persecució i vulneracions de drets humans que necessiten d'algun tipus de protecció.

És una entitat inspirada per un profund sentit ètic i per valors com la justícia, la solidaritat, la llibertat i la igualtat. La defensa d'aquests principis constitueix el seu principal patrimoni.

Material didàctic elaborat per:

Competències bàsiques transversals

Competència emprenedora

CE1. Analitzar necessitats i oportunitats i afrontar reptes amb sentit crític, fent balanç de la seva sostenibilitat i valorant l'impacte que puguin suposar en l'entorn, per presentar idees i solucions innovadores, ètiques i sostenibles dirigides a crear valor en l'àmbit personal, social, cultural i econòmic.

Competència ciutadana

CC1. Analitzar i comprendre idees relatives a la dimensió social i ciutadana de la seva pròpia identitat, així com als fets socials, històrics i normatius que la determinen, demostrant respecte per les normes, empatia, equitat i esperit constructiu en la interacció amb els altres en diferents contextos socioinstitucionals.

CC2. Analitzar i assumir amb fonament els principis i valors que emanen del procés d'integració europeu, de l'ordenament jurídic de l'Estat espanyol i de Catalunya i dels drets humans i de l'infant, participant en activitats comunitàries, com la presa de decisions o la resolució de conflictes, amb actitud democràtica, respecte per la diversitat, i compromís amb la igualtat de gènere, la cohesió social, el desenvolupament sostenible i l'assoliment de la ciutadania mundial.

CC3. Analitzar i comprendre problemes ètics fonamentals i d'actualitat, considerant críticament els valors propis i aliens, i desenvolupant els seus propis judicis per afrontar la controvèrsia moral amb actitud dialogant, argumentativa, respectuosa i oposada a qualsevol tipus de discriminació o violència —incloent-hi la violència masclista, LGTBIfòbica, racista o capacitista— o fonamentalisme ideològic.

Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

CPSAA 4. Fer autoavaluacions sobre el propi procés d'aprenentatge, buscant fonts fiables per validar, sustentar i contrastar la informació i per obtenir conclusions rellevants.

Material didàctic elaborat per:

Representacions de les migracions

Un fotograma de *La piel quemada* (Josep Maria Forn, 1967).

Des dels orígens de la humanitat a Àfrica, els éssers humans han migrat. Aquestes migracions, aquests moviments humans, continuen avui en dia, a vegades motivats per raons voluntàries i a vegades forçats per la cerca de millors condicions de vida, la fugida d'un conflicte bèl·lic, la persecució per raó d'ètnia o religió, etc. La crisi climàtica, de la mà dels conflictes de caire polític i econòmic que comporta, és, actualment, una de les principals causes d'exili de milions de persones en tot el planeta. La societat espanyola i la societat catalana no han estat exemptes de diverses experiències pròpies significatives al llarg dels temps. De la història contemporània, per exemple, es pot destacar l'exili d'aproximadament mig milió de persones que, després de la guerra civil, van fugir del règim totalitari de Francisco Franco; així com les experiències d'emigració assistida cap a països com Alemanya, Suïssa, Regne Unit, França, Bèlgica o Holanda que, durant les dècades dels anys 60 i 70, van sig-

nar acords bilaterals amb l'Instituto Español de Emigración per tal que les treballadores i els treballadors espanyols cobrissin les necessitats laborals d'aquests països amb mà d'obra barata. L'Estat espanyol es convertirà, més tard, en un país d'acollida de persones migrants. Serà arran de la seva adhesió a la Unió Europea el 1986 i, des d'aleshores, l'entrada de persones migrants serà constant i progressiva.

La migració al cinema espanyol: dels moviments interns als externs

El Plan de Desarrollo aprovat per Franco el 1964 tenia l'objectiu de modernitzar el país o, si més no, de donar un canvi d'imatge, associada al benestar i la modernitat, de cara a la resta de països europeus. *La piel quemada*, de Josep Maria Forn (1967) és un dels films més importants d'aquests anys, ja que aconsegueix plasmar les contradiccions d'un país que començava a obrir-se al turisme (i,

Material didàctic elaborat per:

de pas, a uns costums i una moral menys opressores), alhora que forçava a l'emigració interna del camp a les ciutats. En aquest film de ficció terriblement realista, la pell cremada de les turistes que prenen el sol a les platges contrasta amb la pell cremada dels manobres dels barris perifèrics de la ciutat.

L'anomenada emigració assistida també va quedar representada en el cinema comercial dels anys 70. Films com *Españolas en París* (Roberto Bodegas, 1971) o *¡Vente a Alemania, Pepe!* (Pedro Lazaga, 1971) van ser comèdies comercials que es van atrevir a introduir temes seriosos com l'emigració femenina dels pobles a París per treballar a les cases de les famílies riques franceses o l'emigració de treballadors espanyols a Alemanya com a mà d'obra barata.

El cinema, eina de resistència

El cinema és una font inesgotable d'històries. Com a producció cultural, es pot afirmar que la cultura cinematogràfica ha tingut cura de representar i mostrar diverses realitats socials que, en cada moment, podien ser interessants (per qüestions d'identificació, per la vigència d'uns debats, etc.) per a les persones espectadores. Les conseqüències de la globalització, la cultura de l'extracció que sustenta el capitalisme, la inestabilitat política d'alguns indrets, els sistemes colonials i d'apartheid i la vulneració dels drets humans o el sorgiment de nous conflictes bèl·lics internacionals són algunes de les causes darrere els fenòmens migratoris contemporanis.

Samira Badran, realitzadora del curt *La memoria de la tierra* (2017), sobre l'arquitectura colonial d'Israel als territoris palestins ocupats

i les conseqüències greus en la mobilitat de les persones palestines, diu en [una entrevista](#) que l'art i el cinema, com a formes de cultura "són una eina de resistència i resiliència". Com a artista visual palestina, sent que té un deure vers la defensa dels drets humans: "tots els palestins que estem a la diàspora, tenim el rol d'explicar la nostra història a tothom." I rememora a Sulafa Jadallah, la primera dona àrab palestina que va estudiar direcció de cinema a Egipte, i cap al 1968 va fundar, juntament amb Hani Jowharieh i Mustafa Abu Ali, el Palestini-an Film Unit. Jadallah, com moltes cineastes contemporànies, utilitzava la càmera com una eina per alliberar la seva terra i reivindicar el seu dret de recuperar les terres ocupades a través de la filmació de documentals.

Les de les cineastes palestines són, sovint, un tipus pel·lícules que funcionen com a testimoni visual d'esdeveniments violents i de resistència, i que ofereixen una visió de la història des de la perspectiva de les persones que la viuen; una perspectiva que posa en dubte el relat hegemònic oficial, moltes vegades esbiaixat, sostingut per la cobertura mediàtica occidental a la regió.

Sulafa Jadalla, la primera dona cineasta palestina de la història.

Material didàctic elaborat per:

Reflexions del cinema contemporani

La comicitat i la ironia amb rerefons crític són habituals en el cinema d'Aki Kaurismäki.

L'origen del cinema, a finals del segle XIX, coincideix cronològicament amb les migracions massives d'Europa als Estats Units, amb més de catorze milions de persones desplaçades. El ràpid creixement industrial de Nord-amèrica oferia oportunitats d'inversió i laborals a la població del centre i nord-europea, i va propiciar canvis socials, econòmics i demogràfics en els territoris implicats. Entre 1880 i 1915 és l'època també en què el cinema es consolidà: passà de ser un espectacle inèdit que despertava cert interès a esdevenir una indústria milionària.

Per això no és d'estranyar que els fenòmens migratoris fossin des de l'inici una temàtica recurrent, que encara perdura. A més a més, com que aquest desenvolupament coincidí amb el punt àlgid de l'expansionisme occidental, la relació entre els pobles colonitzats i el cinema com un mitjà a l'abast dels colonitzadors forjà un imaginari col·lectiu racista de l'alteritat.

Cinema i l'herència colonial

De vegades, el cinema, les sèries i els mitjans de comunicació han fet aproximacions estereotipades de les persones migrades, basades en clixés. Aquestes representacions, a banda de ser limitants, solen ser concretes segons la procedència i de caràcter negatiu i poden influir en l'argument: als personatges musulmans se'ls vincula amb el fanatisme religiós o el terrorisme; als personatges llatinoamericans, amb la criminalitat; als personatges femenins orientals se'ls exotitza, etc.

El fet de tractar-los com un grup, sense personalitzar o conèixer les seves vivències, també impossibilita que hi empatitzem com a espectadors i espectadores. Són uns enfocaments que conviuen amb altres produccions que, a l'hora de tractar les migracions, defugen el sensacionalisme i el victimisme i reivindiquen valors humanistes. És la consciència ideològica i artística sobre les condicions socials de les persones migrants o refugiades a la Unió

Material didàctic elaborat per:

Europea la que permet parlar d'un cinema europeu de la immigració. Els i les cineastes es posicionen críticament amb les fortificacions de les fronteres físiques, així com amb la capacitat de la població —i l'audiència— de qüestionar les lògiques de poder de l'estat, eminentment racistes.

Una de les primeres pel·lícules que s'hi engloba és *Todos nos llamamos Alí* (Rainer Werner Fassbinder, 1974), que ja als anys 70 denunciava la xenofòbia a la societat alemanya, que és contrària a la relació d'Emmi, viuda de 60 anys, i Alí, un jove d'ètnia berber *gästarbeiter*, un concepte que designava els treballadors de diverses nacionalitats que durant els anys seixanta foren mà d'obra contractada per les autoritats de la República Federal Alemanya. Actualment, la filmografia d'Aki Kaurismäki també recull el contrast entre les polítiques d'extrema dreta i la solidaritat de la població, a comèdies dramàtiques com *Le Havre* (2011) o *El otro lado de la esperanza* (2017), dues parts d'una trilogia encara per completar. En una entrevista al mitjà Público (7/4/2017), el director finlandès assegurava que li interessa tractar aquestes qüestions perquè "la màquina és freda i sense solidaritat no tenim res. Crec que la darrera esperança de la humanitat és la solidaritat, però per desgràcia cada vegada n'hi ha menys".

El paradigma de finals del segle XX i principis del XXI està definit per processos contradictoris com ara la fusió promoguda per la globalització econòmica i la fissura de la fragmentació geopolítica¹. Les conseqüències (desiguals entre països i zones del món) de la construcció d'un mercat únic mundial i de la mundialització que resulta de l'erosió del poder de l'Estat-Nació ha estat i és, també, una preocupació recurrent del cinema, tant de ficció com documental.

1 Fisas, Vicenç, *Cultura de paz y gestión de conflictos*, Barcelona, Icària, 1998.

Al nostre país, destaquen algunes produccions amb voluntat de denúncia, com: *Idrissa: crònica d'una mort qualsevol* (Xapo Ortega i Xavi Artigues, 2018), un documental activista que denuncia el racisme institucionalitzat i la vulneració dels drets humans en alguns centres d'internament de persones estrangeres (CIE's); o *Or Vermell* (Carme Gomila, 2021), un curt documental d'animació de la realitzadora de *Organizar lo (im)posible* (2017). Parteix de les denúncies de les dones marroquines que recullen maduixes a Huelva per construir un relat polifònic que ens porti al cor d'un conflicte més gran, fent-nos reflexionar sobre la seva complexitat i formes de representació: polítiques migratòries, lluites contra l'extractivisme del nord al sud globals, capitalisme racial, aliances situades.

Or Vermell, de Carme Gomila, explora la relació entre capitalisme, racisme i patriarcat.

Material didàctic elaborat per:

L'especificitat de les migracions femenines

Manifestació de treballadores de la maduixa marroquines de Huelva per la vulneració dels drets.

Els processos migratoris no es poden separar de les problemàtiques derivades de la producció econòmica. Així, un dels aspectes que cal tenir en compte a l'hora de parlar de migració amb perspectiva de gènere és la feminització de la pobresa: es presenta a la majoria de països del món i fa referència a la creixent proporció de dones entre els col·lectius més pobres. A cap país del món les dones tenen els mateixos drets i oportunitats que els homes: les xifres de pobresa, analfabetisme i possibilitat d'accés a l'activitat laboral remunerada i la participació en espais de poder en determina les condicions de desigualtat. D'aquesta manera, la migració femenina presenta especificitats que tenen a veure amb la concepció patriarcal general de la societat i que, degut al caràcter estructural de la violència contra les dones immigrants, les converteix doblement en víctimes de la desigualtat.

La migració femenina constitueix gairebé la

meitat de la migració total internacional, tot i que la manca de dades estadístiques ha generat un efecte d'invisibilitat de la participació femenina en els moviments migratoris. Com a conseqüència, les dones han estat considerades migrants "secundàries", amb un paper no protagonista del seu projecte migratori, que figuren com a acompanyants en el marc del reagrupament familiar de les seves parelles. Així doncs, el sistema de desigualtat de gènere és estructurador dels processos migratoris i per tant, s'han de tenir en compte factors com la divisió sexual del treball, el sistema de poder i autoritat, les formes d'organització social en les unitats domèstiques, etc.

Les cadenes globals de les cures

En els processos de producció econòmica patriarcal s'articulen pràctiques de distribució desigual de les feines i del treball entre homes i dones: s'atribueix als homes les feines productives i a les dones les tasques reproducti-

Material didàctic elaborat per:

ves i de cures. Aquesta assignació té, entre d'altres, la conseqüència de portar a la invisibilització el valor econòmic de les activitats de les dones. Així, l'augment de les càrregues econòmiques de les dones i la responsabilitat de mantenir les seves llars, constitueix un dels aspectes que explica que l'emigració internacional estigui tan estesa entre les dones. Però les desigualtats de gènere no són tan sols les desencadenants de la migració sinó que continuen quan les dones emigren. En les societats receptores sol existir un mercat laboral molt restringit per a les dones immigrants, en què les demandes de feina estan clarament segregades per gènere: fonamentalment es tracta de feines en el sector agrícola i en serveis, especialment hostaleria i servei domèstic.

La feminització de les migracions està directament relacionada amb una major participació laboral de les dones migrants per les transformacions del mercat de treball en els països receptors i l'anomenada "crisi de les cures". En molts dels països que actualment que acue-

llen persones migrants és on s'ha instaurat un fals "estat del benestar", en què les dones s'incorporen al mercat laboral "productiu" (feines habitualment atribuïdes als homes), però de forma desigual, i on les tasques de reproducció i de cures continuen sent invisibilitzades i no valorades. D'aquesta manera s'ha produït una "crisi de cures" en la qual s'ha intentat cobrir aquest espai amb el treball de les dones migrants, i s'ha generat així una "cadena global de les cures".

Sindillar/Sindihogar utilitza l'art com a eina de denúncia les desigualtats que pateixen les dones migrades les converteixen en més vulnerables a la discriminació laboral, l'abús o la violència, i no són considerades beneficiàries de la Llei d'igualtat en cas que estiguin en situació irregular. A més, les persones migrants en general i les dones en particular, sovint experimenten un dramàtic descens d'estatus social respecte del que tenien en la societat d'origen, en l'ocupar llocs de treball molt per sota de les seves capacitats, expectatives i qualificació professional.

La lluita pel dret a padró sense domicili és un dels objectius del sindicat de dones Sindillar/Sindihogar

Material didàctic elaborat per:

Proposta d'activitats

Abans del visionat:

1. Demanem a l'alumnat que s'imaginin que han de fugir de casa precipitadament i només poden endur-se 3 coses, que hauran d'escriure, per separat, en targetes en blanc. És tot l'equipatge que s'emporten per la vida a un nou país i no saben si podran retornar mai*.

Fem grups de 5 o 6 alumnes. Cada persona ha de presentar a la resta del grup les seves 3 opcions i explicar-ne les raons. A continuació cada grup ha de consensuar només 9 coses que s'emportaran al vaixell amb el qual estan a punt de salpar, i on compartiran part del viatge. El vaixell salpa en aquest moment i 3 incidents dificulten la navegació (ex: un temporal, un cop de cua de balena i un huracà), i amb cada incidència, s'han de descartar 2 objectes dels escollits per tal que el vaixell no s'enfonsi. Finalment arribem al nou país sans i estalvis. Cada grup exposa i argumenta les targetes que els han quedat i conjuntament, es reflexiona:

Teníeu tot el que necessitàveu per sobreviure? I tot el que necessitàveu per créixer i desenvolupar-vos? Tothom té les mateixes necessitats? Què passa amb els infants i el jovent? Són necessitats específiques tingudes en compte? I les dones, la gent gran o la gent amb capacitats diferents? Com de difícil seria si haguéssim de fugir realment? La gent pot sempre triar què emportar-se?

*Activitat adaptada de la maleta de recursos pedagògics de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat (CCAR)

2. El maig del 2018 algunes dones treballadores als camps de maduixes de Huelva van denunciar abusos sexuals, explotació i condicions laborals il·legals. Busqueu informació sobre aquesta notícia i feu una anàlisi de la triple discriminació que menciona la imatge. Quina protecció legal s'ofereix a les dones treballadores als camps de Huelva? Quines conseqüències va tenir per a elles el fet de denunciar-ho? Quines són les causes estructurals d'aquesta problemàtica? Buscar el concepte "migració circular" per aprofundir.

3. A Catalunya existeixen dues associacions, Sindillar/Sindihogar i Las Kellys, formades per dones i en gran majoria migrants, que treballen en tasques de cures (neteja d'habitacions d'hotels i el manteniment de llars). Per grups, busqueu informació sobre aquestes dues associacions i quines són les seves reivindicacions. Quina relació tenen les seves propostes d'autoorganització amb la precarietat derivada de la "cadena global de les cures"? Què han aconseguit fins ara? Quina és la seva fita?

Material didàctic elaborat per:

Després del visionat:

1. El curt documental *La meva pell* (Sicom/Entre Pobles, 2018), Tatiana Voitekovich, d'Ucraïna, hi explica l'experiència del procés migratori en primera persona: els motius que l'han portat a deixar el seu país buscant un futur millor a Europa, però també les incerteses, la discriminació i els reptes. Realitzeu el visionat conjunt del documental i responeu:

-Què empeny Tatiana a abandonar els vincles amb el seu territori natal? Quins són els mecanismes que s'engeguen en una situació tan extrema al país que l'acull? Com es posiciona l'administració pública en casos així? I la societat catalana?

-Assenyaleu els motius que porten a Tatiana a donar-li la volta a l'eslògan d'acollida a persones refugiades, quan diu "Casa nostra no és casa vostra".
-Prenent els 10 punts del Sindicat de Llogaters (a sindicatdellogateres.org) analitzeu les demandes per regular els preus del lloguer i garantir els drets de l'habitatge. Tingueu en consideració quina d'aquestes demandes té incidència en el cas de Tatiana i els seus fills.

2. Segons la [UNRWA](http://www.unrwa.org), es considera persona refugiada de Palestina aquella «el lloc de residència habitual de la qual, entre juny de 1946 i maig de 1948, era la Palestina històrica –l'estat actual d'Israel– i que van perdre casa seva i mitjans de vida com a conseqüència de la guerra. Les descendents d'aquesta població també són considerades refugiades per l'Agència».

El 1950, quan UNRWA va començar les seves operacions, 750.000 persones tenien l'estatus de refugiada de Palestina. Avui són més de 5,9 milions les que esperen deixar de ser-ho per convertir-se en ciutadans de ple dret.

Investigar [els recursos interactius de la pàgina web](#) per aprofundir en:

- Què és un camp de refugiats i quins tipus de camps de refugiats difereixen acullen la població palestina.
- Per què la població palestina es considera la població refugiada més antiga del món, i quines són les seves demandes.
- Què vol dir ser una persona palestina "en la diàspora" i quines implicacions té.

Material didàctic elaborat per:

3. El 10 de març de 1939, durant una sessió a la Cambra de París, el diputat ultradretà Philippe Henriot va interpel·lar així el ministre d'Interior socialista Albert Sarraut:

“Posar fi a l'escandalós abús que fan de l'hospitalitat i de la generositat franceses els espanyols que, explotant el títol de refugiats, es lliuren al nostre país a depredacions, pillatges i atemptats odiosos mentre estan pagats pels nostres contribuents, i al qual no sembla posar remei la intenció manifestada pel govern de repartir pel conjunt del territori a gent sense confessió i sotmetre-la a la vigilància i a la repressió de la policia i dels tribunals, que es veuen desbordats.”

Busqueu informació sobre el context històric en què s'emmarquen aquestes declaracions, ara que es commemora el 80è aniversari d'obertura del camp d'Argelers. Per què els espanyols es refugiaven a França? Quina fou la resposta del país? Quina és la voluntat d'Henriot en parlar de “depredacions, pillatges i atemptats odiosos”? Equipareu aquestes declaracions amb els posicionaments sobre polítiques actuals, com les de la italiana Georgia Meloni o Santiago Abascal, de Vox.

Material didàctic elaborat per:

Documentació relacionada

Bibliografia d'interès

- De Lumière a Kaurismäki. La clase obrera en el cine. Coordinat per Carlos F. Heredero i Joxean Fernández. Filmoteca vasca, Donostia, 2014.
- Sami, Naïr. La inmigración explicada a mi hija. Debolsillo, Barcelona, 2001.
- ["Samira Badran: La cultura és una eina de resistència i resiliència"](#). Barcelona Intercultural - Espai Avinyó.

Recursos i enllaços d'interès

[Recurs pedagògic de CCAR "El dret d'asil. Totes les persones podem ser refugiades"](#). Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat. Disponible per descarregar a escolesrefugi.com

[Guia pràctica per a l'agent antirumors, de l'Ajuntament de Barcelona](#)

Sos Racisme

sosracisme.org

BDS Movement

bdsmovement.net/es/countries/spain

Amnistia Internacional - Catalunya

amnistiacatalunya.org

Stop Mare Mortum

stopmaremortum.org

Tanquem els CIE

tanquemelscie.cat

Espacio del Immigrante

espaciodelinmigrante.wordpress.com

Media.cat - Observatori crític dels mitjans

media.cat

Material didàctic elaborat per:

Glossari

Capitalisme: Sistema econòmic basat en relacions d'explotació i espoli l'objectiu del qual és la recerca del major guany possible a través de la reducció progressiva de costos. Se sustenta en l'estructura patriarcal de la societat.

Patriarcat: Forma d'organització política, social, econòmica, ideològica i religiosa basada en la idea d'autoritat i superioritat del que és masculí sobre el que és femení, fonamentada en mites i que es reproduïx a través de la socialització de gènere.

Posada en escena: Concepte d'origen teatral que prové del terme francès *mise-en-scène* (posar en escena una acció). En relació amb el cinema s'utilitza per expressar el control del director o directora sobre tot allò que apareix a la imatge, és a dir, descriu la forma i composició dels elements que apareixen en l'enquadrament. La posada en escena inclou tant aquells aspectes del cinema que coincideixen amb el teatre (decorats, il·luminació, vestuari, elecció, moviment i comportament dels personatges) com els aspectes més propis del cinema (moviments de càmera, escala i mida dels enquadraments, etc.).

Violència estructural: Violència que forma part de l'estructura social i que impedeix cobrir les necessitats bàsiques, com la generada

per la desigualtat social, l'atur, les mancances en la nutrició, la manca de serveis sanitaris i educatius bàsics, etc.

Violència cultural: Es refereix a aquells aspectes de l'àmbit simbòlic (religió, cultura, llengua, art, ciències...) que es poden utilitzar per justificar o legitimar la violència estructural o directa. La violència cultural també pot prendre el nom de cultura de la violència.

Punt de vista: Expressió que té tres accepcions:

- **Punt de vista ideològic:** Expressa una opinió sobre alguna cosa.
- **Punt de vista visual:** Indica el lloc des d'on es veu el que mostra una imatge. S'identifica amb la mirada que ens dona a veure alguna cosa. En cinema hi ha dues fonts perceptives, una visual i una altra sonora. Per diferenciar-les s'utilitza el terme ocularització, que indica la relació entre el que mostra la càmera i el que veu un personatge. El terme auricularització s'aplica a la relació entre les informacions auditives i els personatges.
- **Punt de vista narratiu o focalització:** Expressió utilitzada en narratologia per indicar la manera d'organitzar el saber narratiu de la instància narradora. Poden produir-se tres modalitats. Focalització zero, quan la instància narradora és omniscient; focalització interna, quan el saber queda restringit al punt de vista d'un personatge, i focalització externa, quan el saber és menor que el dels personatges.

Material didàctic elaborat per:

Dades de contacte

Si voleu aprofundir més en aquest o altres aspectes del cinema, els docents disposen d'accés gratuït a la Biblioteca del cinema de la Filmoteca amb tot tipus de recursos i bibliografia sobre cinema i cultura audiovisual.

Filmoteca de Catalunya

Filmoteca per a les escoles

filmoteca.escoles@gencat.cat

T 935 565 198

<https://filmoteca.cat/web/ca/article/filmoteca-les-escoles>

<https://filmotecaescoles.blog.gencat.cat>

Drac Màgic

drac@dracmagic.cat

T 93 216 00 04

www.dracmagic.cat